

ความเครียด การเผชิญความเครียด แรงสนับสนุนทางสังคม และคุณภาพชีวิต
ของญาติผู้ดูแลผู้ที่เป็นมะเร็งที่ได้รับการรังสีรักษา

บุญมาศ จันศิริมงคล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2550

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

ความเครียด การเผชิญความเครียด แรงสนับสนุนทางสังคม และคุณภาพชีวิตของญาติผู้ดูแลผู้ที่เป็นมะเร็งที่ได้รับรังสีรักษา(STRESS, COPING, SOCIAL SUPPORT, AND QUALITY OF LIFE OF FAMILY CAREGIVERS OF PERSONS WITH CANCER RECEIVING RADIOTHERAPY)

บุญมาศ จันศิริมงคล 4536560 RAAN/M

พย.ม. (การพยาบาลผู้ใหญ่)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: ยูพาฟิน ศิริ โพธิ์งาม, D.S.N. (Adult Health Nursing), ศุภกร วงศ์วัณญู, Ph.D.(Nursing), เต็มศักดิ์ พึ่งรัมย์, M.D., Thai Board of Radiation Oncology

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงบรรยายครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความเครียด ระดับความเครียด การเผชิญความเครียด แรงสนับสนุนทางสังคม และคุณภาพชีวิตของญาติผู้ดูแลผู้ที่เป็นมะเร็งที่ได้รับรังสีรักษา โดยนำทฤษฎีความเครียดและการเผชิญความเครียดของลาซาลัสและโพล์คแมนเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นญาติผู้ดูแลผู้ที่เป็นมะเร็งที่ได้รับรังสีรักษาที่โรงพยาบาลสงขลานครินทร์ จังหวัดสงขลา จำนวน 65 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นระยะเวลา 15 เดือนระหว่างเดือนกันยายน พ.ศ. 2547 ถึง เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2548 เป็นระยะเวลา 15 เดือน โดยใช้การสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถาม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบสัมภาษณ์สถานการณ์ความเครียดและแบบวัดระดับความเครียด แบบวัดวิธีการเผชิญความเครียด แบบสอบถามแรงสนับสนุนทางสังคม และแบบวัดคุณภาพชีวิตของญาติผู้ดูแล ข้อมูลเชิงคุณภาพนำมาวิเคราะห์เนื้อหา ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงบรรยายและสถิติสัมพันธ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการศึกษาพบว่า ญาติผู้ดูแลมีความเครียดในระดับปานกลางถึงสูง สถานการณ์ความเครียดที่เกิดขึ้นจากการดูแลมี 2 ลักษณะ คือ สถานการณ์ความเครียดที่เกิดจากการให้การดูแลโดยตรง และสถานการณ์ความเครียดจากผลกระทบต่อชีวิตญาติผู้ดูแล เมื่อเกิดความเครียดญาติผู้ดูแลใช้วิธีการเผชิญความเครียดทุกด้านร่วมกัน โดยใช้การเผชิญความเครียดด้านการเผชิญหน้ากับปัญหามากที่สุด ญาติผู้ดูแลได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมโดยรวมจากกลุ่มสมาชิกในครอบครัวมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามประเภทของแรงสนับสนุนที่ได้รับ พบว่า ญาติผู้ดูแลได้รับแรงสนับสนุนทางด้านอารมณ์และการช่วยเหลือด้านสิ่งของและการให้บริการมากที่สุดจากกลุ่มสมาชิกในครอบครัว สำหรับการช่วยเหลือด้านข้อมูลข่าวสารญาติผู้ดูแลได้รับจากกลุ่มบุคลากรทางการแพทย์มากที่สุด นอกจากนี้พบว่าญาติผู้ดูแลมีคุณภาพชีวิตในระดับดี เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับคุณภาพชีวิต พบว่า ระดับความเครียด การเผชิญความเครียด แรงสนับสนุนทางสังคม ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่สามารถนำมาทำนายคุณภาพชีวิตได้

ผลการศึกษา เป็นแนวทางสำหรับพยาบาลซึ่งเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการประเมินความเครียดและช่วยเหลือญาติผู้ดูแลในการเผชิญความเครียดโดยการให้ข้อมูลที่ชัดเจนและเหมาะสม และช่วยประคับประคองความรู้สึกญาติผู้ดูแลผู้ที่เป็นมะเร็งที่ได้รับรังสีรักษา

ศัพท์สำคัญ: ความเครียด/ การเผชิญความเครียด/ แรงสนับสนุนทางสังคม/ คุณภาพชีวิต/ ญาติผู้ดูแล/ มะเร็ง/ รังสีรักษา

STRESS, COPING, SOCIAL SUPPORT, AND QUALITY OF LIFE OF FAMILY CAREGIVERS OF PERSONS WITH CANCER RECEIVING RADIAOTHERAPY**BOONMAS CHANSIRIMONGKOL 4536560 RAAN/M****M.N.S. (ADULT NURSING)****THESIS ADVISOR: YUPAPIN SIRAPO-NGAM, D.S.N. (Adult Health Nursing),
SUPORN WONGWATANYU, Ph.D. (Nursing), TEMSAK PHUNGRASSAMI, M.D.****ABSTRACT**

This descriptive study aimed to explore the stress situation, stress level, coping, social support, and quality of life in family caregivers of persons with cancer receiving radiotherapy. The Stress, Appraisal, and Coping theory (Lazarus & Folkman, 1984) was used to guide this study. Sixty-five family caregivers of persons with cancer receiving radiotherapy at Songklanagarind hospital in Thailand were purposively recruited. Data were collected in a fifteen-month period from September 2004 to November 2005. Instruments for screening and collecting data were a demographic questionnaire, semi-structured interviewing questions, the Jalowiec Coping Scale (JCS), Social Support Questionnaire, and Quality of Life Index. The qualitative data were analyzed by using content analysis, while the quantitative data were analyzed by using descriptive statistics and Pearson's product moment correlation coefficient.

The results showed that the mean scores for the family caregivers' stress were at a moderate to high level. Two types of stress situations were stress situations related to direct cares for the persons with cancer, and stress situations related to the impacts of caregiving on the family caregivers' life. The family caregivers combined all of three coping subscales which were confrontive, emotive, and palliative coping strategies. Confrontive coping was most used to deal with the stress. As a whole, the biggest source of support the family caregivers received was from their family members in the forms of emotional support, and service and tangible support. Informational support was mostly provided by health care professionals. The caregivers perceived a fairly good level of quality of life. There was no correlation of the stress level, coping, social support, to quality of life of the family caregivers.

This study provides guidelines for nurses as key persons to assess stress of family caregivers and help them find proper ways of coping by giving them clear, appropriate information and emotional support.

**KEY WORDS: STRESS / COPING / SOCIAL SUPPORT / QUALITY OF LIFE / FAMILY
CAREGIVER / CANCER / RADIAOTHERAPY**

143 pp.